

Uusi kielitieteellinen aikakauskirja

Orbis. Bulletin international de documentation linguistique. Tome I, n:o 1. 327 s. Louvain 1952.

Virittäjän vuosikerrassa 1951 (s. 217—218), on Lauri Hakulinen esitellyt romanialaisen, nykyään Belgiassa maanpakolaisuudessa elävän prof. Sever Popin laajan, kaksiosaisen teoksen »La dialectologie» Esitellyssä kiinnitetään huomiota mm. siihen prof. Popin lausumaan ajatukseen, että murteen-tutkimukselle olisi hyödyksi perustaa kansainvälinen dialektologian keskus, joka selvittäisi eri tahoilla saatuihin kokemuksiin nojautuen yleisiä metodisia ja teknillisiä kysymyksiä, julkaisisi niitä ja yleisempääkin laatua olevia kielitieteellisiä aiheita käsittelevää aikakauskirjaa sekä toimisi yhdyssiteenä eri maiden tutkijoiden välillä. Nämä Sever Popin suunnitelmat ovat äskettäin toteutuneet: Louvainin (Leuvenin) yliopiston yhteyteen on perustettu tutkimuskeskus »Centre international de dialectologie générale», ja aikakauskirjan I nide on ilmestynyt painosta.

Orbis, kuten aikakauskirjan nimi kuuluu, on suunniteltu julkaistavaksi kahdesti vuodessa. Sen kuhunkin niteeseen pyritään saamaan johonkin kansainväliseen lingvistiseen aiheeseen liittyviä artikkeleita; ensimmäisessä numerossa on kohteeksi valittu naisten kieli, seuraavassa tullaan käsittelemään kielirajoilla syntyneitä kielellisiä ilmiöitä (»Le problème des frontières linguistiques entre langues d'origine differente»). Naisten kieltä käsitteleviä artikkeleita (s. 10—86) seuraa joukko selostuksia murteen tutkimuksen työmaalta: esitellään eräitä murteen tutkimuslaitoksia, eri puolilla maailmaa tapahtuvaa kansankielen sanavarojen keruuta, v:n 1948 jälkeen ilmestyneitä kielitieteellisiä kartastoja ja murre-sanakirjoja. Suomesta on Lauri Hakulisen esittely Sanakirjasäätiöstä ja Kansankielen sanakirjan valmistelutyöstä. Osastossa »Problèmes linguistiques» on julkaistu eräitä yleisluonteisia artikkeleita ja selostuksia aikaisemmin jossakin muussa yhteydessä ilmestyneistä tutkimuksista. Sitä seuraa osasto »Portraits», jossa on valokuvin varustetut esitellyt seuraavista kielentutkijoista: Pierre Rousselot, Clemente Merlo, Kost' Mychal'čuk, Emil Nestor Setälä ja John Orr. Varsinaisten tutkielmien ja muiden artikkelien jäljessä on aakkosellinen luettelo aikakauskirjan avustajista tai paremminkin heidän esittelynsä, sillä kunkin kohdalla on lyhyt selostus hänen toiminnastaan kielitieteen työsaralla ja luettelo tärkeimmistä julkaisuista. Suotavaa olisi mielestäni ollut, että samassa paikassa olisi mainittu myös kirjeenvaihdossa käytettävä osoite; sehän olisi helpottanut yhteyden ottoa tutkijoiden välillä ja näin suoranaisesti edistänyt keskuksen pyrkimyksiä toimia yhdyssiteenä heidän välillään. Aikakauskirjan päättää selonteko keskuksen ja sen julkaisun perustamisesta; siihen on jäljennetty mm. kaksi prof. Popin lähettämää kiertokirjettä, joista ensimmäisessä hahmotellaan keskuksen ohjelmaa, toisessa suunnitellun aikakauskirjan sisältöä.

Orbiksen artikkeleista on pääosa ranskankielisiä; ranskan lisäksi ovat niteessä edustettuina italia, saksa, englantia ja espanja. Tämä kielten moninaisuus — ohimennen sanoen vielä portugalikin on sallittu — ei ehkä tuota voittamattomia vaikeuksia jollekin romanistille, mutta useimmille muille joidenkin kirjoitusten sisältö jäänee enemmän tai vähemmän hämäräksi.

Tällaista kansainväliseksi tarkoitettua julkaisua lehteillessään tulee taas pakostakin ajatelleeksi, miten suurista arvoista luovuttiinkaan, kun humanistitkin luopuivat latinasta yleismaailmallisena tieteen kielenä.

Kootessaan aineksia »La dialectologie» -teokseensa prof. Pop joutui solmimaan suhteita lukuisiin nykypolven murteentutkijoihin. Tästä hänelle on ollut suurta hyötyä aikakauskirjan perustamisvaiheessa, sillä muuten olisi avustajakunta varmaan harvalukuisempi ja vähemmän kansainvälinen. Tulevaisuus näyttää, missä määrin prof. Pop onnistuu suurisuuntaisessa yrityksessään koota kielentutkijat pohtimaan yhteisiä kysymyksiä yhteisessä aikakauskirjassa. Alku ainakin tuntuu lupaavalta.

V. R:LA